

MİLLİ PEŞƏ STANDARTI

Baytar həkim

İngilis dilində adı: Veterinarian

N: 2250-4-00222-01

Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi və Dünya Bankının birgə həyata keçirdiyi "Sosial Müdafiənin İnkişafı" layihəsinin "ISCO 88/08-ə uyğun təkmilləşdirilmiş peşə standartlarının və əlaqədar təlim standartlarının hazırlanması" tapşırığı çərçivəsində hazırlanmışdır.

Bakı
İyun, 2015-ci il

İstifadə olunan anlayışlar

Bacarıq

Verilmiş iş üzrə vəzifə və fəaliyyətləri yerinə yetirmək qabiliyyətidir.

Bacarıq səviyyəsi

Həyata keçirilən fəaliyyətlərin əhatəliliyi və mürəkkəbliyi ilə müəyyən olunur, burada fəaliyyətlərin mürəkkəbliyi əhatə üzərində üstünlüyə malikdir. Hər bir bacarıq səviyyəsi üzrə müvafiq bilik səviyyəsi tələb olunur. ISCO-da, eləcə də Məşğulluq Təsnifatında aşağıdakı dörd geniş bacarıq səviyyəsi müəyyən edilir:

Birinci bacarıq səviyyəsi

Birinci bacarıq səviyyəsi üzrə peşələr sadə və dövrü fiziki fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsini zəruri edir. Bundan əlavə, birinci bacarıq səviyyəsində bir çox peşələr fiziki güc və dözümlülük tələb etdiyi halda, əksəriyyətində sadə yazıb-oxuma və rəqəmlərlə işləmə bacarığı tələb olunur. Bu bacarıqlara ehtiyac duyulduğu halda belə, onlar işin əsas hissəsini təşkil etmir.

Birinci bacarıq səviyyəsi üzrə təsnifatlaşdırılan peşələr aşağı ixtisaslı işçi qüvvəsini əhatə edir.

İkinci bacarıq səviyyəsi

İkinci bacarıq səviyyəsi üzrə peşələr, adətən, daha mürəkkəb və əl dəqiqliyi tələb olunan fəaliyyətləri əhatə edir. Bu bacarıq səviyyəsində olan peşələrin çoxunda nisbətən inkişaf etmiş yazıb-oxuma, rəqəmlərlə işləmə və insanlararası yaxşı ünsiyyət bacarıqları tələb olunur.

İkinci bacarıq səviyyəsi üzrə təsnifatlaşdırılan peşələrə ixtisaslı işçilər daxildir.

Üçüncü bacarıq səviyyəsi

Üçüncü bacarıq səviyyəsindəki peşələr, adətən, ixtisaslaşmış sahə üzrə geniş praktiki, texniki və metodoloji biliklər tələb edən mürəkkəb texniki və praktiki fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsini əhatə edir. Bu bacarıq səviyyəsi üzrə peşələr, ümumiyyətlə, yüksək səviyyədə yazıb-oxuma və rəqəmlərlə işləmə bacarığı, eləcə də inkişaf etmiş ünsiyyət bacarığı tələb edir.

Üçüncü bacarıq səviyyəsi üzrə təsnifatlaşdırılan peşələr əsasən texniki işçiləri əhatə edir.

Dördüncü bacarıq səviyyəsi

Dördüncü bacarıq səviyyəsində, adətən, ixtisaslaşmış sahə üzrə geniş nəzəri və praktiki biliklər əsasında mürəkkəb problemlərin həlli və qərarların qəbul edilməsini tələb edən fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsi daxildir. Bu bacarıq səviyyəsi üzrə peşələr, ümumiyyətlə, yüksək səviyyədə yazıb-oxuma və rəqəmlərlə işləmə bacarığı, eləcə də təkmilləşmiş ünsiyyət bacarığı tələb edir.

Dördüncü bacarıq səviyyəsi üzrə təsnifatlaşdırılan peşələrə menecerlər, mühəndislər, müəllimlər, həkimlər və s. daxildir ki, bunlar çox fəxət peşəkarlar adlandırılır.

Bilik

Təhsil və ya təcrübə vasitəsilə əldə edilən məlumat və faktlar toplusunu əhatə edir.

Əlavə / ümumi səriştələr

Müvafiq əmək fəaliyyətini həyata keçirə bilmək üçün tələb olunan səriştələrə əlavə olaraq, arzuolunan faydalı səriştələri əhatə edir. Buraya əmək fəaliyyətini təkmilləşdirə bilən, bir çox peşələr üçün ümumi olan və gələcəkdə tələb olunacaq səriştələr daxildir. Bunlar işçilərin fəaliyyətinin

	qiymətləndirilməsi üçün əsas kimi çıxış etmir.
Əvvəlki təlimin tanınması	<p>Harada və necə təhsil almasından asılı olmayaraq, qeydə alınmış ixtisaslar və vahid standartlar baxımından insanların əvvəlki təliminin tanınması prosesidir. İnsanlar təhsil müəssisəsində formal təlim keçmələrindən və ya qeyri-formal təlim əldə etmələrindən asılı olmayaraq, öyrənmə prosesini heç vaxt dayandırmırlar.</p> <p>Əvvəlki təlimin qiymətləndirilməsi və tanınması prosesi aşağıdakı kimidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Şəxsin nə bildiyi və nə bacardığının müəyyənləşdirilməsi; • Şəxsin bilik və bacarıqlarının xüsusi standartlar, səriştələrin qiymətləndirilməsi üzrə əlaqəli meyarlar ilə müqayisə edilməsi; • Bu standartlara münasibətdə təlimin qiymətləndirilməsi; • Şəxsin formal, qeyri-formal və informal təlimlər vasitəsilə keçmişdə topladığı bacarıq, bilik və təcrübənin tanınması.
Fəaliyyət	Fərdin vəzifələrinin bir hissəsi olan iş və ya məsuliyyəti əks etdirir. Buna görə də vəzifə bir sıra fəaliyyətlərə bölünür.
Formal təlim	Azərbaycan Respublikasının təhsil və təlim müəssisələrində həyata keçirilir, dövlət təhsil sənədinin verilməsi ilə nəticələnir. Təhsil müəssisələrində formal təlimlər dövlət təhsil standartlarına uyğun olaraq aparılır. Əldə edilən səriştələr testlər vasitəsilə yoxlanılır və dövlət təhsil sənədi verilir.
İnformal təlim	Özünü-təlim yolu ilə bilik və bacarıqlara yiyələnmənin formasıdır. Təhsil və təlim müəssisələrindən kənarında həyata keçirilir və təbii olaraq gündəlik həyatımızda müşahidə olunur. Formal və qeyri-formal təlimdən fərqli olaraq, informal təlim çox vaxt qeyri-ixtiyari baş verir və beləliklə, hətta fərdlərin özləri də səriştələrinin artırılmasında onun rolunu hiss etməyə bilər (məsələn, kütləvi informasiya vasitələrindən, ictimaiyyət arasında gündəlik qarşılıqlı əlaqələrdən və ümumi münasibətlərdən məlumatın əldə edilməsi). O, təlimin həyata keçirilməsi sahəsində (xüsusilə) ixtisaslaşmamış hər hansı bir şəxs (yəni ailə üzvləri, digər əlaqəli şəxslər və s.) tərəfindən istiqamətləndirildiyi halda, məqsədli xarakter daşıya bilər. İnformal təlim ölkə səviyyəsində qəbul edilən diplom və sertifikatların verilməsi ilə nəticələnir.
İş	Fərdin işgötürən üçün və ya sərbəst məşğulluq şəraitində həyata keçirdiyi vəzifə və ya fəaliyyətlərin toplusudur (ISCO-08 -ə uyğun olaraq).
İşə yanaşma	<p>Müəyyən ideya, obyekt, şəxs və ya vəziyyətə müsbət və ya mənfi münasibəti əks etdirir.</p> <p>Yanaşma fərdin fəaliyyət seçimini, çətinlik, həvəsləndirmə və mükafatlara (hamısı birlikdə stimullaşdırıcı adlanır) cavab reaksiyasını müəyyən edir. Bu baxımdan yanaşma iş üçün xeyli vacibdir.</p> <p>Yanaşmanın 4 əsas komponenti var: (1) Emosional: hiss və həyəcan; (2) İdrak: məntiqlə həyata keçirilən inam və fikirlər; (3) İradə: fəaliyyət meyilləri; (4) Qiymət: stimullara mənfi və ya müsbət münasibət.</p>
Qeyri-formal təlim	Təhsil sistemi ilə paralel şəkildə aparılır və dövlət təhsil sənədinin verilməsi ilə müşayiət olunmur. Qeyri-formal təlimlər iş yerlərində və ya formal təlim sistemlərinə yardım üçün yaradılmış təşkilat və ya mərkəzlərdə, dərnlərdə, fərdi məşğələlərdə, vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları və qruplarında həyata keçirilə bilər.

Qiymətləndirmə metodu

Səriştəni ölçmək üçün üsul və ya alətdir.

Qiymətləndirmə paketi

Fəaliyyət meyarı da daxil olmaqla fərdin səriştələrinin qiymətləndirilməli olduğu müxtəlif qiymətləndirmə metodlarıdır.

Qiymətləndirmə sxemi

Qiymətləndirmə standartlarının vəzifələrini və onların yerinə yetirilmə istiqamətlərini müəyyən edir.

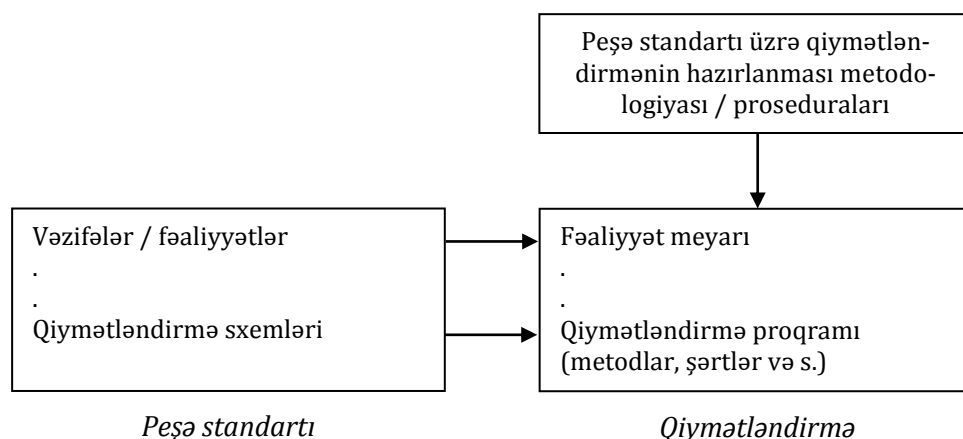
Peşə standartları üzrə qiymətləndirmənin məqsədi fərdin müvafiq peşə standartını fəaliyyətlər, vəzifələr və ya tapşırıqlar üzrə həyata keçirə bilməsini müəyyən etməkdir. Sözügedən tapşırıqlar, peşə standartında müəyyən edilən texniki bacarıqları, planlaşdırma və problemləri həlletmə biliklərini, gözlənilməz vəziyyətlərdə hərəkət etmək bacarığını, digər şəxslər ilə işləmək bacarığını və ünsiyyət bacarıqlarını əhatə etməlidir.

Peşə standartları üzrə qiymətləndirmənin məqsədlərinə, digər məsələlərlə yanaşı, aşağıdakılar daxildir:

- İşəgötürmə;
- Karyera yüksəlişi;
- Bilik və bacarıqlarda olan boşluqların və təlim ehtiyaclarının müəyyən edilməsi;
- İşçi heyətinin qiymətləndirilməsi.

Qiymətləndirməni planlaşdıran zaman onun xarakterik cəhətlərinə xüsusi diqqət yetirmək lazımdır: qiymətləndirmə hansı interval çərçivəsində həyata keçirilməlidir, hansı hədəflər müəyyən edilməlidir, hansı qiymətləndirmə metodları daha məqsədəuyğundur. Qiymətləndirmə sxemi aşağıdakı qiymətləndirmə metodlarından 2 və ya 3-nü əhatə etməlidir: i) Əmək fəaliyyətinin müşahidə edilməsi; ii) İşin nəticəsinin qiymətləndirilməsi; iii) Simulyasiya; iv) Suallar (şifahi və ya yazılı); v) Layihə işi; vi) Portfel əsasında qiymətləndirmə; vii) Dinləmə qiymətləndirməsi; viii) Fərdi araşdırmalar; ix) Müştəri qiymətləndirməsi (məsələn, müştəri sorğu formaları), ekspert və şəxsi qiymətləndirmə və s.

Peşə standartı və peşə standartı üzrə qiymətləndirmə arasındakı əlaqə aşağıdakı sxemdə göstərilmişdir.

Məşğulluq təsnifatı (MT)

Ölkədə əmək bazarının inkişafına, beynəlxalq təcrübədə qəbul edilmiş uçot və statistikaya uyğun olaraq ISCO-08 təsnifatından istifadə edilməklə, onun genişləndirilməsi əsasında 2010-cu ildə hazırlanmışdır. Onun strukturu

	ISCO-08 təsnifatının strukturu ilə eynidir. MT Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinin 20 Dekabr 2010-cu il 180 sayılı qərarı ilə təsdiq edilmiş və AZT041-2010 nömrəsi ilə dövlət qeydiyyatına alınmışdır.
Peşə	Yüksək oxşarlıq dərəcəsinə malik əsas vəzifə və fəaliyyətlərdən ibarət olan işlərin məcmusudur. Şəxsin hər hansı bir peşə ilə bağlılığı onun hazırda tutduğu vəzifə, əlavə və ya əvvəlki işləri vasitəsi ilə müəyyən olunur.
Peşə standartı	İşçinin yerinə yetirməli olduğu vəzifə və fəaliyyətlərin, həmçinin tələb olunan səriştlərin təsviridir. Peşə standartı işdəki rolu təyin etməyə, işçinin fəaliyyətini qiymətləndirməyə, eləcə də, təkmilləşmə, peşə yüksəlişi üçün yollar müəyyən etməyə və hazırlamağa kömək edə bilər. Peşə standartları ISCO-ya və Məşğulluq təsnifatına uyğun olaraq təsnifatlaşdırılır.
Peşə standartı üzrə qiymətləndirmə nümunəsi	Qiymətləndirmə hər hansı bir sahədə səriştənin aşkar edilməsi məqsədilə fərdin fəaliyyətinin aydın şəkildə müəyyən edilmiş standartlar ilə müqayisədə ədalətli və dəqiq şəkildə ölçülməsinə imkan verən prosesdir. İş yerinin qiymətləndirilməsi prosesi iş yeri ilə bağlı gündəlik fəaliyyətin tərkib hissəsini təşkil edir. Qiymətləndirmə zamanı əldə edilən nəticələr fərdlərə öz işlərini necə yerinə yetirdiyini öyrənməyə imkan verir. Bu, biliklərin, bacarıqların, yanaşma və davranışın inkişaf etdirilməsində, beləliklə, səriştənin nümayiş etdirilməsində onlara yardım edir. Peşə standartı üzrə qiymətləndirmə nümunəsi qiymətləndirmə sxemi, fəaliyyət meyarları, qiymətləndirməni həyata keçirmək üçün zəruri qiymətləndirmə metodları və resurslarını əhatə edir.
Peşələrin Beynəlxalq Standart Təsnifatı (ISCO)	Beynəlxalq Əmək Təşkilatının (BƏT) məsul olduğu əsas beynəlxalq təsnifatlardan biri olmaqla, beynəlxalq iqtisadi və sosial təsnifat qrupuna daxildir. ISCO iş prosesində qarşıya qoyulan vəzifə və fəaliyyətlərə müvafiq şəkildə müəyyən edilmiş qruplara uyğun olaraq işlərin təşkilində vasitə rolunu oynayır. Onun əsas vəzifələri aşağıdakıları təmin etməkdən ibarətdir: <ul style="list-style-type: none"> • Peşələrə dair statistik və inzibati məlumatların beynəlxalq hesabatını, müqayisəsini və mübadiləsini həyata keçirmək üçün baza rolunu oynamaq; • Peşələrin milli və regional təsnifatlarının hazırlanması üçün model rolunu oynamaq; • Bilavasitə özlərinin milli təsnifatını hazırlamayan ölkələrdə tətbiq oluna biləcək sistem rolunu oynamaq. O, statistik və müştəri yönümlü proqramlar üçün nəzərdə tutulmuşdur. Müştəri yönümlü proqrama iş axtaranların iş yerlərinə yönəldilməsi, ölkələr arasında işçilərin qısa və uzunmüddətli miqrasiyasının idarə edilməsi, peşə təlimi proqramları və təlimatlarının hazırlanması daxildir. ISCO-nun ilk versiyası 1957-ci ildə qəbul edilmiş, daha sonra isə ISCO-68, ISCO-88 və hazırkı ISCO-08 versiyaları hazırlanmışdır.
Səriştə	Müvafiq əmək fəaliyyətini həyata keçirə bilmək üçün lazımi səviyyədə bilik, bacarıq, yanaşma və davranışa malik olmaqdır. İş kontekstində istifadə olunan "Səriştə" anlayışı iş yerində tətbiq olunan bacarıqları əks etdirir. Səriştə şəxs nəyi bilir (bilik), nəyi bacarır (bacarıq), nəyi etmək istəyir (yanaşma) və bunu necə edir (davranış) məhəfmlarının birləşməsinin nəticəsidir. Beləliklə, səriştə işi yerinə yetirmək üçün lazım

olan texniki peşə elementləri, ümumi şəxsi xüsusiyyətlər və istəklərin birləşməsidir.

Səriştələr həmçinin işçinin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi üçün baza rolunu oynayır.

Vəzifə

İşin icrası üçün zəruri olan fəaliyyətləri əhatə edir.

Mündəricat

Milli peşə standartı	7
1. İşə dair xüsusi məlumat.....	7
1.1. Əmək şəraiti.....	7
1.2. İşə qəbul tələbləri.....	7
1.3. Təbəçilik	8
1.4. Məsuliyyət və müstəqillik səviyyələri	8
1.5. Karyera yüksəlişi və sərbəst məşğulluq imkanları	9
2. Əsas vəzifə (V) və fəaliyyətlərin (F) siyahısı	9
3. Sərişlərin qısa təsviri.....	11
4. Təlim ilə bağlı xüsusi məlumat	12
4.1. Təlimin növləri.....	12
4.2. Təlimin istiqaməti	13
4.3. Əvvəlki təlimin tanınması	13
Peşə standartının hazırlanması prosesində iştirak edənlərin siyahısı	Error! Bookmark not defined.

Milli peşə standartı

Baytar həkim

Peşənin qısa təsviri

Baytar həkim heyvanları ümumi müayinə edir, xəstəliklərin və zədələrin diaqnozunu qoyur. O, heyvanlardakı xəstəliklərin əmələ gəlmə səbəblərini, prosesini araşdırır, onların müalicəsini və profilaktikasını həyata keçirir. O, həmçinin fermerə və ya heyvandarlıqla məşğul olanlara zoogigiyenik tələblərə uyğun heyvanların müvafiq olaraq saxlanması və yemləndirilməsinə, həmçinin müalicəsinə dair məsləhətlər verir.

Məşğulluq Təsnifatında (MT) peşənin kodu:	2250 (Baytar həkim)
MT-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	4
ISCO 08-də işin kodu:	2250 (Veterinarian)
ISCO 08-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	4
Milli Kvalifikasiya Çərçivəsi ilə əlaqə:	
Təklif olunan yenilənmə tarixi:	Oktyabr, 2019-cu il

1. İşə dair xüsusi məlumat

1.1. Əmək şəraiti

- Müvafiq fəaliyyət həm qapalı, həm də açıq məkanda həyata keçirilir;
- İş şəraiti müvafiq qanunvericiliyə (gigiyenik tələblərə) uyğun olaraq təşkil olunur;
- İş vaxtının növləri və rejimi qanunvericiliklə tənzimlənir, gün ərzində növbəli (gecə növbəsində) işləyir və ya mülkiyyətçinin (heyvan sahibinin) müraciəti ilə əlaqədar günün istənilən vaxtında heyvanlara təcili yardım göstərir;
- Peşə təhlükəsizliyi, habelə fərdi mühafizə üzrə təlimlərin keçirilməsi icbari xarakter daşıyır;
- Əməyin mühafizəsi və təhlükəsizliyinə əməl olunması Azərbaycan Respublikasının əmək qanunvericiliyi və digər normativ hüquqi aktlar ilə tənzimlənir;
- İş şəraitində insan sağlamlığına zərərli amillər (xəstəlik törədiciləri ilə yoluxmaq və kimyəvi maddələrlə zəhərlənmə təhlükəsi və ya heyvanlarla düzgün rəftar olunmaması səbəbindən xəsarət, travma alma) ola bilər;
- Baytarlıq müəssisəsində işləyən baytar həkimi iş şəraitində zərərli amillərlə (kimyəvi maddələrlə) təmasda olduğuna görə sağlam və təhlükəsiz əməyinin mühafizəsi şəraiti qanunvericiliyə uyğun olaraq təmin edilir;
- Əməyin mühafizəsi və təhlükəsizlik texnikası qaydaları Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, Əmək Məcəlləsi, Texniki təhlükəsizlik haqqında Qanun və digər müvafiq qanunvericilik aktları ilə müəyyən olunur.

1.2. İşə qəbul tələbləri

- Müəssisələrə işə qəbul olunarkən əmək münasibətləri Azərbaycan Respublikasının əmək qanunvericiliyi sisteminə daxil olan normativ hüquqi aktlar ilə tənzimlənir;
- İşə qəbul olunarkən sağlamlıq haqqında tibbi arayış, sonradan vaxtaşırı icbari tibbi müayinədən keçmək haqqında tibbi arayış (Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin qərarı və Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyinin müvafiq əmrləri ilə nəzərdə tutulduğu hallarda) təqdim olunur.

1.3. Tabeçilik

Kimə tabedir: Müəssisə rəhbərinə və ya sərbəst məşğulluq.

Kim ona tabedir: Texniki işçilər. (sanitar, feldşer, lobarant)

1.4. Məsuliyyət və müstəqillik səviyyələri

Səviyyələr	Məsuliyyət, fəaliyyətlərin mürəkkəbliyi və müstəqillik	Uyğun gələn səviyyə
1	Planlaşdırılmış qaydada birbaşa nəzarət altında işləmək. İş təkrarlanan xarakterə malikdir və mürəkkəb olmayan bir neçə funksiyanı əhatə edir.	
2	Nəzarət altında işləmək, kiçik səlahiyyətlərə malik olmaq. Təcrübə tələb edən fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsi və əlaqələndirilməsi üçün məsuliyyət daşımaq. Öz fəaliyyətlərini planlaşdırmaq və nəticələri barədə hesabat vermək. Digər şəxslərlə əməkdaşlıq etmək və komandada işləmək.	
3	Əvvəlcədən məlum olan vəzifə və fəaliyyətlər çərçivəsində müstəqil idarəetmə və komandanın idarə edilməsini həyata keçirmək (eyni zamanda həm idarəetmə, həm də istehsal subyekti kimi çıxış etmək). İşə yanaşmasını dəyişən şəraitə uyğunlaşdırmaq və dövrü problemlərin həlli zamanı elementar nəzəriyyələrdən istifadə etmək. Digər şəxslərin gündəlik işinə nəzarət etmək, əmək fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi üçün məsuliyyət daşımaq və işin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı təkliflər vermək. İşçilərə rəhbərlik etmək. Mürəkkəb fəaliyyətləri əlaqələndirmək və yerinə yetirmək. Ümumi təcrübədən istifadə etməklə xüsusi yeni fəaliyyətlər müəyyən etmək.	
4	Yeni və çox vaxt yaradıcı metodlar tələb edən məsələlərlə məşğul olmaq. Mürəkkəb məsələlərin həllində geniş təcrübədən istifadə etmək. Gözlənilməz dəyişiklik olduğu halda əmək fəaliyyətinə rəhbərlik və nəzarəti həyata keçirmək. Özü və başqaları üçün fəaliyyət meyarları hazırlamaq, onları nəzərdən keçirmək və təkmilləşdirmək. Gözlənilən və ya gözlənilməz iş rejimi şəraitində qərarların qəbul edilməsinə məsuliyyət daşımaq. Fərdlərin və qrupların peşəkar inkişafının idarə olunmasına məsuliyyət daşımaq. Fəaliyyətləri müşahidə etmək, qiymətləndirmək, müvafiq hesabatlar hazırlamaq və dəyişikliklər təklif etmək.	☒

1.5. Karyera yüksəlişi və sərbəst məşğulluq imkanları

- Qanunvericiliyə uyğun olaraq digər fəaliyyətlərlə məşğul olmaq və əmək fəaliyyətində işgüzar olmaq;
  - Zəruri təcrübə əldə etməklə rəhbər vəzifələrə keçmək;
  - Özünüməşğulluq üçün geniş imkanlar.
-

2. Əsas vəzifə (V) və fəaliyyətlərin (F) siyahısı

V.1. Heyvanların saxlanması nəzarət etmək və heyvan sahibinə məsləhət vermək:

- F.1.1. heyvanların zoogigiya qaydalarına uyğun saxlanmasını müəyyənləşdirmək üçün şəraitinə baxış keçirmək;
- F.1.2. heyvan sahiblərinə heyvanların yemləndirilməsi, yetişdirilməsi, sağlamlığının təmin olunması və baytarlıq-sanitariya qaydalarına əməl olunması ilə əlaqədar məsləhətlər vermək.

V.2. Heyvanları müayinə etmək:

- F.2.1. Heyvanları müayinə etmək və xəstə, yaxud xəsarət almış (zədəli) heyvanları aşkar etmək;
- F.2.2. Heyvanlardan (xəstə heyvanlardan) toxuma, qan, sidik və fekal nümunələrini müvafiq təlimata uyğun olaraq götürmək;
- F.2.3. Götürülmüş nümunələrin laborator analizinin aparılması üçün onların təlimata uyğun olaraq baytarlıq laboratoriyalarına göndərilməsini təşkil etmək;
- F.2.4. Heyvanlardakı xəstəliklərin baş vermə səbəblərini və prosesini araşdırmaq;
- F.2.5. Analiz və müayinələrin nəticələrinə əsasən xəstəlik, zədə və yaraların düzgün diaqnozunu qoymaq;
- F.2.6. müayinə edilmiş heyvanın xəstəliyinin gedişinə uyğun olaraq resept yazmaq.

V.3. Heyvanın xəstəliklərini, o cümlədən cərrahi xəstəlikləri (yaraları, zədələri) müalicə etmək:

- F.3.1. Xəstəliyin növünə və xüsusiyyətlərinə müvafiq olaraq heyvanı müalicə etmək və aparılması lazım olan profilaktik tədbirləri həyata keçirmək;
- F.3.2. Heyvanların terapevtik və cərrahi xəstəliklərinə qarşı müalicəsini aparmaq;
- F.3.3. Heyvanın infeksiya xəstəlik törədicilərinə və parazitlərə qarşı müalicə və profilaktik tədbirlər görmək;
- F.3.4. Qoturluq və digər dəri parazitlərinə qarşı profilaktik - müalicə tədbirləri görmək;
- F.3.5. Cərrahi xəstəliklər üzrə heyvanlara baytarlıq yardımını göstərmək;
- F.3.6. Sağalması sağalması mümkün olmayan xəstə heyvanları qanunvericiliyə uyğun olaraq digər heyvanlardan təcrid etmək, təsərrüfatdan kənarlaşdırmaq, məcburi kəsime göndərmək, yaxud təyinatı üzrə məhv edilməsini təşkil etmək.

V.4. heyvanların süni mayalanmasında baytarlıq nəzarətini təmin etmək:

- F.4.1. Toxum əldə etmək üçün saxlanılan törədicilərin heyvanların sağlamlığına baytarlıq-sanitariya baxımdan təminat vermək;
- F.4.2. Mayalamaq üçün nəzərdə tutulan heyvanların sağlamlığına baytarlıq-sanitariya baxımdan təminat vermək;
- F.4.3. Hazır toxumun keyfiyyətli olmasına təminat vermək;
- F.4.4. Süni mayalama mütəxəssisi tərəfindən müvafiq tədbirin heyvanın hövrə gəlmə müddətində baytarlıq-sanitariya qaydalarına uyğun olaraq aparılmasına nəzarət etmək;
- F.4.5. Süni mayalama müddətində şəxsi təhlükəsizlik qaydalarına riayət olunmasına nəzarət etmək;

- F.4.6. Mayalanmış heyvanın zoogigiyena qaydalarına uyğun saxlanmasına, yemlənməsinə baytarlıq nəzarətini təmin etmək.
- F.4.7. Mayalanmış heyvanlarda baytarlıq klinik müayinələrin qanunvericiliyə uyğun olaraq aparılmasını təmin etmək.

V.5. heyvanlarda(quşlarda) peyvəndləmə aparmaq

- F.5.1. Xəstəlik törədicilərinin qarşısının alınması məqsədilə aparılması nəzərdə tutulan peyvəndləmə tədbirlərini planlaşdırmaq;
- F.5.2. Qanunvericiliyə uyğun olaraq peyvəndləmə üçün preparatların əldə edilməsinə görə müvafiq orqanlara müraciət etmək;
- F.5.3. Peyvəndləməni həyata keçirmək.

V.6. Heyvanın ölümünün səbəbini müəyyənləşdirərkən görülən tədbirlər aparmaq:

- F.6.1. Heyvanın ölümünün səbəbini müəyyən etmək məqsədilə təlimata uyğun olaraq patoloji yarma aparmaq;
- F.6.2. Müvafiq qaydada toxuma və orqanlardan nümunələr götürmək və laborator müayinələrdən keçirilməsi üçün baytarlıq laboratoriyalarına göndərmək;
- F.6.3. Patoloji yarmanın və laboratoriyanın ekspertizasının nəticəsinə əsasən təlimata uyğun olaraq tədbirlər görmək;
- F.6.4. Cəsədin müvafiq qaydada zərərsizləşdirilərək məhv edilməsində baytarlıq nəzarətini təmin etmək.

V.7. Karantin tədbirlərində iştirak etmək

- F.7.1. Səlahiyyətli baytarlıq qurumunun göstərişinə əsasən karantin tədbirlərinin həyata keçirilməsində yaxından iştirak etmək;
- F.7.2. Xidməti ərazidə səlahiyyəti dairəsində karantin tədbirlərinin (dezinfeksiya,dezinseksiya,deratizasiyanı)arapılmasına əməli köməklik göstərmək;
- F.7.3. Xəstəliklərin digər heyvanlara və insanlara keçməsinin qarşısını almaq üçün karantin tədbirlərini qanunvericiliyə uyğun olaraq planlaşdırmaq və həyata keçirmək.

V.8. Şəxsi təşəbbüskarlıq göstərmək:

- F.8.1. Dərmanları, antibiotikləri və yeni cərrahi üsulları çox sayda heyvanların üzərində tətbiq etməkdən əvvəl təsirlərini və nəticələrini öyrənmək üçün bir neçə heyvan üzərində sınaqdan keçirmək;

V.9. Görülmüş işlərin qeydiyyatını aparmaq və hesabat hazırlamaq:

- F.9.1. Müalicə olunmuş heyvanların sayı, habelə işlədilmiş baytarlıq bioloji preparatları (istehsal tarixi göstərilməklə) və dərman maddələri(işlədilmə dozası,mənşəi) haqqında məlumatların qeydiyyatını aparmaq;
- F.9.2. Səlahiyyətli qurumlara fəaliyyətlə bağlı müvafiq qaydada hesabat, yaxud kütləvi xəstəliklər və peyvəndləmə dövründə vaxtaşırı məlumat vermək.

3. Səriştələrin qısa təsviri

Bilik:	<ul style="list-style-type: none"> • Biologiya, zoologiya, kimya, fizika və fiziologiya sahəsində biliklər; • Heyvanın terapevtik(yoluxmyan),infeksiyon(invazion) və cərrahi xəstəlikləri haqqında məlumat; • Mal-qaranın sağlamlığının qorunmasının üsul və vasitələri; • Müalicə üçün tələb olunan preparatların tərkibi və növləri; • Heyvan mənşəli ərzaq məhsullarının istehsalı ilə əlaqədar yerli kənd təsərrüfatı adət və ənənələri haqqında məlumat; • Heyvanların fiziologiyası haqqında məlumat; • Zoogigiyena tələbləri; • Baytarlıq qanunvericiliyi haqqında məlumat; • Baytarlıqla əlaqədar təlimat və qaydalar; • Heyvanların bəslənməsi və çoxaldılmasının alternativ ənənəvi formaları.
Bacarıq:	<ul style="list-style-type: none"> • Heyvanlara yanaşmaq(davranmaq), onları təsbit və bacarığı; • Heyvanları klinik müayinə etmək bacarığı; • Heyvanların xəstələnmə səbəbini müəyyən etmək və ona diaqnoz qoymaq bacarığı; • Sağlamlığını müəyyən etmək üçün heyvandan nümunələrin (qan,sidik, fekal və s.) götürülməsi bacarığı; • Ölmüş heyvanın cəsədində yarma aparmaq və nümunələr götürmək bacarığı; • Heyvanlar üzərində cərrahi əməliyyat, o cümlədən axtalama aparmaq bacarıqları; • Peyvənd aparmaq bacarıqları; • Dezinfeksiya,dezinfeksiya və deratizasiya aparmaq bacarığı; • Dehelmintizasiyanı aparmaq, habelə digər parazitə xəstəliklərə qarşı profilaktik və müalicə üsullarını tətbiq etmək bacarıqları; • Heyvanın vəziyyətinə dair məlumatları toplamaq ,təhlil etmək və düzgün qərar çıxarmaq bacarığı; • Hesabat vermək bacarığı; • Problemləri həll etmək bacarığı; • Monitorinq aparmaq bacarığı; • Ünsiyyət qurmaq bacarığı; • Vaxtdan səmərəli istifadə etmək bacarığı.
Yanaşma:	<ul style="list-style-type: none"> • Şəxsi gigiyena qaydaları; • Təfərrüatlara diqqət göstərilməsi; • Əməkdaşlıq; • Heyvanların bəslənməsinin və çoxaldılmasının alternativ formaları.
Əlavə / ümumi səriştələr:	<ul style="list-style-type: none"> • İnternet texnologiyalarından istifadə edərək xarici mənbələrdən yeni xəstəlik növlərini və müalicəsini araşdırmaq; • İngilis, rus digər əcnəbi dilləri bilmək(oxumaq, danışmaq) bacarığı.

---

4. Təlim ilə bağlı xüsusi məlumat

4.1. Təlimin növləri

Bu peşə üçün zəruri səriştələr aşağıda göstərilən təlim metodları vasitəsilə əldə edilə bilər:

Formal təlim

Tövsiyə olunan formal təlim	Uyğun gələn təlim növü	Qeydlər
Tam orta təhsil ¹		
İlk peşə-ixtisas təhsili və ya akkreditasiyadan keçmiş təlim müəssisəsində təlim		
Orta ixtisas təhsili		
Ali təhsil	☒	Təlim baytarlıq, heyvan biologiyası, mikrobiologiya, fiziologiya, virusologiya parazitologiya, radiologiya və s., həmçinin laboratoriya, müasir avadanlıqlar, yeni profrest cavab təlimləri sahələrində keçirilə bilər.
Digər:		

Qeyri-formal və (və ya) informal təlim tələb olunan səriştələrin genişləndirilməsinə şərait yarada bilər. Bəzən baytar həkim zəruri səriştələri yalnız qeyri-formal və (və ya) informal təlim vasitəsi ilə əldə edə bilər.

Qeyri-formal təlim

Qeyri-formal təlimin ən yaxşı yolu iş yerində öyrənməkdir. Bu, təlim mərkəzində keçirilən kurslar və ya təcrübəli mütəxəssis/təlimatçı tərəfindən keçirilən birbaşa təlimlə əlaqələndirilə bilər.

İnformal təlim

İnformal təlim, ənənəvi olaraq, ailə təsərrüfatı, kütləvi informasiya vasitələri və sosial şəbəkələr vasitəsi ilə baş verir. O, tələb olunan nəzəri və təcrübəli bilikləri verə bilər, lakin fərdi yoxlamadan başqa, digər qaydada müşahidə edilməsi demək olar ki, mümkün deyil və ölçülməsi çətindir.

¹ Ümumi orta təhsil ölkə vətəndaşları üçün icbari xarakter daşdığından cədvəldə əks olunmayıb..

4.2. Təlimin istiqaməti

Normal ilkin təlim istiqaməti ümumi orta təhsili bitirdikdən sonra ali təhsil almaq və müvafiq müəssisədə təcrübə keçməkdir. İşçinin təlim istiqamətləri yuxarıda göstərildiyi kimi, qeyri-formal və (və ya) informal təlimdən də ibarət ola bilər.

4.3. Əvvəlki təlimin tanınması

Gələcəkdə baytar həkim kimi ən azı iki il iş təcrübəsi olan şəxs səriştələrin yoxlanması üçün imtahana müraciət edə və yalnız imtahanı keçdikdən sonra səriştələrin tanınması haqqında rəsmi sənəd əldə edə bilər.